

Věc: Posudek vedoucího diplomové práce Veroniky Němcové s názvem *Spalovač mrtvol: Fetiš jako popření života a adorace smrti*.

Autor posudku: doc. Jakub Češka, Ph.D.

Ambiciózní práce Veroniky Němcové se skládá ze dvou odlišných částí. Teoretická část je poznamenána formulačními nejasnostmi, nedostatečnou teoretickou průpravou, překlepy, hovorovými koncovkami zejména u vlastních jmen (jak na ně ve svém posudku upozorňuje doc. Josef Fulka). V první části autorka spíše pouze naznačuje to, oč jí v interpretaci půjde. Úroveň práce se výrazně zlepšuje v druhé části, v níž se autorka zaměřuje na detailní interpretaci Fuksovy (autorka přitom důsledně uvádí nesprávný tvar jména v druhém pádu Fuksovo - patrně jde o hovorovou variantu – to i v plejádě celé řady dalších jmen, tato často opakovaná chyba hodnotu práce ještě více sráží) novely *Spalovač mrtvol*. Pokud by si autorka odpustila nepodložené generalizace (například mluví nepatřičně o mimetické doktríně ve vztahu k dílu Markýza de Sade; tato mimetická doktrína je zjevně inspirována formulacemi Lubomíra Doležela), text důsledně redakčně upravila, více si ujasnila, co vlastně chce zkoumat, pak by zjevně usilovala o nejvyšší hodnocení. V této podobě ovšem úvodní teoretická část znehodnocuje detailní a podnětnou interpretaci literárního díla části druhé. Autorka tudíž nyní nemůže aspirovat na vyšší hodnocení než na dobrou (díky zdařilé interpretační části).

Nyní bych se věnoval konkrétním námitkám:

V úvodu a cíli práce (na s. 6) zařazuje novelu *Spalovač mrtvol* do literární tradice bez odkazu na zdroj. Dále píše, že Fuksovy postavy jsou silně psychologizované. Co tím myslí? Mohla by to více vysvětlit? Není naopak značný nepoměr mezi hlavní postavou a ostatními postavami?

Co je to masochistický jazyk (s. 7)?

„(...) Židé za druhé světové války viditelně našitou na svém oblečení, stává se tak důležitým prvkem díla, navíc se v textu objevují pasáže v němčině, citace z říšských zákonů, včetně zprostředkované nacistické ideologie, nelze tento. Tyto psychologické aspekty“ (s. 7) – První věta nekončí, na co odkazují psychologické aspekty?

Na s. 7 dále najdeme krkolomně formulované věty, autorka dále používá jazyk a řeč synonymicky. Proč? Opomíjí kurzívu pro název díla.

„Kopfrkingl svými promluvami fetišizuje především smrt a rituály“ (s. 7). Může promluva něco takového činit? To, že jistý typ promluvy artikuluje určité pojetí fetiše, nemusí nutně znamenat, že jej jako fetiš teprve tvoří.

„Poukazuje na komplikovanou intertextualitu Fuksova narativu, níž vychází z Genettovo pojetí a postupně“ (s. 9). Jeden z četných případů překlepu, který činí text nesrozumitelným.

„podle Girarda masochista nechává ve svém světě záměrně a vědomě působit pohromu a neštěstí, jenže v případě Fukse toto není možné kvůli převrácení hodnot. Ale některé postřehy jeho teorie jsou důležité a propojují se s přístupem Deleuze“ (s. 11). – Kdo ony teze propojuje? Samy teze se propojují? Nejasná formulace.

Na s. 13 autorka odkazuje na dobové společenské povědomí, aniž by jej blíže specifikovala či uvedla zdroj, odkud náplň tohoto povědomí čerpá? Vzápětí navíc s tímto dobovým míněním polemizuje, není jasné, proč je tato pasáž v práci. Autorka by se měla důsledněji zaměřit na vysvětlování teoretických konceptů.

„V této době je takový typ pokleslého románového žánru společensky nepřijatelný (míněn de Sade, pozn. JČ) a odsouzeníhodný. Nutno bráti v potaz, že v tomto období odpovídá chápání textu v perspektivě miméisis jako způsobu ‚zrcadlení světa‘, jakožto napodobování po vzoru reality“ (s. 15). – Toto je velmi problematičtá teze, kde k ní autorka přišla, kde čerpala svoje poznatky o dobové estetice románu? Navíc výrazem „v této době“ evokuje současnou perspektivu, nikoli dobovou estetiku.

„Podle Barthesa kondenzovaného opakování poukazuje na fakt“ (s. 17). ?

Co je to sémiotické opakování (s. 18)?

„Fuksův Kopfrkingl bývá často nařčen ze schizofrenie a východisko modelu afázie vychází z reálného světa“ (s. 20). Tuto tezi by bylo vhodné upřesnit.

„Girardův masochista je jiný než Deleuzův“ (s. 22). Autorka se v interpretaci přiklání spíše k pojetí Deleuze, proč potom ve své práci věnuje Girardovi poměrně rozsáhlé exkursy /O interpretační neuplatnitelnosti Girardova pojetí píše explicitně na s. 23/? Podstatnější otázkou je to, proč nelze (či s obtížemi) uplatnit Girardovo pojetí masochismu na Fuksova *Spalovače mrtvol*.

(S. 23) „sterilní opakování“ (?).

„Jinak je čas relativně pomíjivým prvkem Fuksova díla, ztrácí se v opisech a estetizovaných scénách, které převádí takřka do statických obrazů“ (s. 26). – Co míní autorka časem jako pomíjivým prvkem? Pokud opomíjeným, nemělo by to být, s ohledem na centrální tezi práce, překvapivé?

„Sice zoologická příroda disponuje určitou sterilitou“ (s. 28). – Neobratné vyjádření. Co míní autorka onou sterilitou?

Exkurs na s. 30 k Umberto Ecovi není v práci odůvodněný.

„V kasinu se též Reinke naváží do Fuksovo (!) soukromí“ (s. 39). – Patrně mělo být Kopfrkinglova soukromí.

Není zjevné, proč by měly být mírou Fuksovy novely Balzakovy romány (s. 49). Odkaz na balzakovský rukopis působí nahodile.

V názvu kapitoly 5.4. mluví autorka o metonymickém narativu. Proč? Co tím míní?

Na konci s. 64 a na začátku s. 65 sledujeme interpretačně výtečnou pasáž; pokud by celá práce byla nesena podobnými pronikavými postřehy, jednalo by se o výbornou práci.

Kapitola věnovaná etnicitě a židovství nepůsobí v práci organicky. Autorka totiž odstupuje od detailní interpretace románu a otevírá diskuzi o reprezentaci židovství v české literatuře.

Proč je podle autorky chlad součástí masochismu (s. 70)?

Velmi trefný je autorčin postřeh o fotografii jako o věčné konzervě přítomného okamžiku (s. 75). Roland Barthes by mluvil o živoucí smrti (ve *Světlé komoře*). Není náhodou, že jak Barthes, tak také Fuks inklinují k metonymiím. Fuks svojí novelou předchází téma *Světlé komory*, v níž Barthes prozrazuje fascinaci smrtí jako fetiše přítomného právě na fotografii.

Nejen z obecného hodnocení, zejména ovšem s ohledem na dílčí poznámky, by mělo být patrné, nakolik je hodnocení této práce obtížné. Pronikavé postřehy jsou zastřeny nedůslednými a neobratně formulovanými (ale i nedbale a povšechně) teoretickými pasážemi. Při připomenutí výborných analytických pasáží bych přece jen otevřel možnost hodnotit tuto práci jako velmi dobrou. Toto hodnocení ponechávám na rozhodnutí komise – ať rozhodne také podle průběhu obhajoby.

Hodnocení práce nastavuji na známce dobře.

Jakub Češka

V Praze 28. 8. 2018